

Yokluğun hatırlattığı hazinemiz: Petrol

Bugüne dek yeraltında saklı kalan petrol zenginliğimiz, yükselen fiyatın düşürdüğü maliyetle şimdi gün yüzüne çıkmaya hazırlanıyor. TPAO, Karadeniz'de çalışmalarını yoğunlaştırırken, yabancı yatırımcılar çıkacak yasayı bekliyor.

PETROL varilinin dibi göründükçe, tüm ülkeler ellerindeki rezervin hesabına girişti. Bugüne değin bilinmesine rağmen, çıkarılması maliyetli olduğu için işilmeyen yataklara sondaj yapıyor, dağ deniz demeden her yerde petrol arıyor. Türkiye de bu kervana katılan ülkelerden. Hemen dibimizdeki ülkelerin uğruna savaşlar çıkan petrolünden aslında biz de nasiplenmiş durumdayız. Ancak bugüne dek yeraltında saklı kalan bu zenginlik, yükselen fiyatın düşürdüğü maliyetle şimdi gün yüzüne çıkmaya hazırlanıyor. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü verilerine göre, 2007 yılı

sonu itibarıyla Türkiye'nin kanıtlanmış toplam petrol rezervi 984 milyon ton, üretilebilir rezervi ise 167 milyon ton. Türkiye'nin 2007 yılı ham petrol ithalatı ise 23,5 milyon ton. Petrol kayalar, Türkiye'nin linyitten sonraki en büyük fosil yakıt rezervini oluşturuyor. ABD Jeolojik Araştırmalar Servisi'ne göre, Türkiye'nin petrol taşı rezervinden 284 milyon tonluk petrol üretebilir. Toplam petrol rezervimizin 2007 yılı sonuna kadar yalnızca 128,5 milyon tonu üretildi. Dolayısıyla

kalan üretilebilir rezervimiz 41 milyon ton civarında. Türkiye'nin yılda 2,2 milyon ton üretimi, 30 milyon tonu aşan tüketimine oranlandığında, yerli üretimin tüketimi karşılama oranı yüzde 7.

Petrol üretimimiz artacak

Ülkemizin petrol sahalarındaki kuyulardan yapılan ham petrol üretiminin yüzde 90'ı su ihtiva ediyor. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (PIGM) Genel Müdürü Erdal Gülderer, bu yüksek su yüzdesi nedeniyle bin 500 adet kuyunun en ekonomik durumdaki 900 adedinden üretim yapılabildiğini söylüyor. Ülkemizde

halen işletmede olan 120 adet petrol sahasının çoğunluğu, küçük rezervli ve düşük graviteli. Gülderer, petrol üretici ülkelerin bir varil ham petrolün üretimini yaklaşık 2-3 dolara mal ederken, ülkemizdeki üretim maliyetinin dünya ortalamasından 7-8 kat daha fazla olduğunu ifade ediyor. Dolayısıyla bu durum ham petrol üretimimizi olumsuz yönde etkiliyor. Ancak, günümüzde bir varil Brent ham petrolün fiyatının 150 dolar görmesi, ülkemizde yüksek maliyet ve yüksek risk taşıyan petrol arama faaliyetlerine ivme kazandırıyor. Gülderer bunun sonucunda petrol arama şirketleri tarafından önceden ekonomik görülmeyen küçük rezervlerin de çıkarılmasına yöneliklerini belirtiyor: "Üretim artışı, ancak ilave teknolojik yatırımlar yapılması ile mümkün olabiliyor. Ülkemizde de mevcut petrol sahalarımızda üretim artışına yönelik yatırım çalışmalarını hızla devam ediyor. Bunun sonucunda azalış trendine girmiş olan ham petrol üretimimiz, yapılan yeni yatırımlarla son üç yılda 2,5 milyon ton/yıl civarında stabil hale getirildi ve önümüzdeki yıllarda da kayda değer bir artış bekleniyor."

Karadeniz'in dibinde hazine saklı

Petrolde yüksek potansiyel barındıran, ancak beraberinde büyük risk taşıyan Karadeniz'in Türkiye'ye ait bölümünde hala yeterince arama faaliyeti yapılmıyor. Batı Karadeniz'de sınırlı da olsa doğalgaz üretimi yapılırken, Orta ve Doğu Karadeniz'de Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) Brezilyalı Petrobras ile petrol arama faaliyetleri yürütüyor. Yapılan jeolojik ve sismik çalışmalar ile Karadeniz'in petrol ve doğalgaz potansiyelinin tespiti yönünden araştırmalar yapılıyor. Erdal Gülderer bu çalışmalar sonucunda yeraltında önemli büyüklüklerde hidrokarbon

Erdal Gülderer

Petrol İşleri Genel Müdürü

"Azalış trendine girmiş olan ham petrol üretimimiz, yeni yatırımlarla son üç yılda 2,5 milyon ton/yıl civarında stabil hale geldi. Gelecek yıllarda da artış bekleniyor."

Altan Kolbay

PETFORM Genel Sekreter Yardımcısı

"Petrolün 40 dolar olduğu dönemde ekonomik olmayan kuyularımız, fiyatların 130-140 dolar bandında seyrettiği bir ortamda doğal olarak cazip hale geliyor."

Karadeniz'de birçok çalışma yürütülüyor

Karadeniz'de son bir yılda 1 milyar dolara yakın yatırım yapan TPAO üç yıl içerisinde 7 dev kuyu açacak. Yine TPAO ve Petrobras anlaşması çerçevesinde güçlü hidrokarbon potansiyeli bulunan Kırklareli ve Sinop arasındaki 3920, 3922 nolu arama sahalarında ortak çalışmalar yürütülüyor. Romanyalı petrol şirketi Petronom da Karadeniz'de petrol ve doğalgaz kaynakları bulunduğunu duyurdu. Şirket Karadeniz'deki kaynaklardan günde 357 ton ham petrol ve 35 bin metre küp doğalgaz çıkarıyor. Faaliyetlerine 2009 yılında başlanacak olan petrol ve doğalgaz kaynaklarının bulunmasının son 8 yılda deniz üzerinde elde edilen en büyük başarı olduğu belirtiliyor. Öte yandan yine bu bölgede petrol aramak amacıyla Amerikalı bir şirket de geçtiğimiz günlerde başvuruda bulundu.

çerecek çok sayıda jeolojik yapılar tanımlandığını belirtiyor. Önümüzdeki dönemde Karadeniz'de yapılacak sondaj çalışmalarının ortalama 2 bin metre derinlikte planlandığını açıklayan Gülderer, bölgedeki petrol ve doğalgaz potansiyelinin tespitine yönelik kesin rezervlerin buralarda gerçekleştirilecek sondajlar neticesinde ortaya çıkacağını söylüyor. Akdeniz'de Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile yaşanan uyuşmazlığın aksine, Karadeniz'e komşu ülkeler arasında karasuların ve ekonomik bölge sınırlarının anlaşmalarla netleştirildiğini belirten Gülderer, büyük rezervler bulursa da herhangi bir sorun çıkmayacağını düşünüyor.

Yabancı yatırımcı yasayı bekliyor

Petrol Platformu Derneği (PETFORM) Genel Sekreter Yardımcısı Altan Kolbay da petrol fiyatlarındaki ani yükselişin yarattığı uluslararası krizin, ironik bir şekilde ülkenin petrol ve doğalgaz potansiyelinin gün ışığına çıkartılabilmesi için de önümüze

tarhi bir fırsat sunduğunu vurguluyor. Üretimin büyük bir bölümünün, günlük üretimi dünya standartlarının çok altındaki marjinal kuyulardan geldiğini aktaran Kolbay, "Bu düşük üretim düzeyine ilaveten rafinaj maliyeti yüksek olan 'ağır petrol' üretimi, güvenlik ve nakliye masrafları, dolayısıyla üretim maliyetimiz dünya standartlarının çok üzerinde. Irak'ta 2,5, Suudi Arabistan'da 4, Kanada'da ise 9 dolar düzeyinde seyreden varil başına maliyetin ülkemizde 40 doların altında olmadığı tahmin ediliyor. Dolayısıyla petrolün 40 dolar olduğu dönemde ekonomik olmayan kuyularımız, fiyatların 130-140 dolar bandında seyrettiği bir ortamda doğal olarak cazip hale geliyor." şeklinde konuşuyor. Ancak Kolbay, bu konjonktürün, yatırımlar için tek başına yeterli olmadığını da belirtiyor. Petrol kanununun geçen yıl TBMM gündemine gelmesine rağmen yürürlüğe giremediğine değinen Kolbay, arama-üretim sektörünün dünya konjonktürünün yarattığı fırsata rağmen yatırıma yönelemediğini söylüyor. **TR**